अत्र प्रश्नवाक्यमेवोत्तरत्वेन योजितम्। 'नटादित्रितयविषयमेवेदम्' इति कश्चित्।

प्रियाभैरप्रियैर्वाक्यैर्विलोभ्यच्छलना छलम्।

यथा वेण्याम्—'भीमार्जुनौ—

कर्ता द्यूतच्छलानां, जतुमयशरणोद्दीपनः, सोऽभिमानी
राजा दुःशासनादेर्गुरुरनुजशतस्याङ्गराजस्य मित्रम्।
कृष्णाकेशोत्तरीयव्यपनयनपटुः, पाण्डवा यस्य दासाः
क्वास्ते दुर्योधनोसौ कथयत, न रुषा द्रष्टुमभ्यागतौ स्वः॥'

अन्ये त्वाहुश्छलं किंचित्कार्यमुद्दिश्य कस्यचित्॥ २५८॥
उदीर्यते यद्वचनं वञ्चनाहास्यरोषकृत्।
वाक्केलिर्हास्यसंबन्धो द्वित्रिप्रत्युक्तितो भवेत्॥ २५९॥

द्वित्रीत्युपलक्षणम्। यथा—

'भिक्षो मांसनिषेवणं प्रकुरुषे, किं तेन मद्यं विना
मद्यं चापि तव प्रियं, प्रियमहो वाराङ्गनाभिः सह।
वेश्याप्यर्थरुचिः कुतस्तव धनं, द्यूतेन चौर्येण वा
चौर्यद्यूतपरिग्रहोऽपि भवतो, नष्टस्य कान्या गतिः॥'

केचित्—'प्रक्रान्तवाक्यस्य साकाङ्क्षस्यैव निवृत्तिर्वाक्केलिः' इत्याहुः। अन्ये च 'अनेकस्य प्रश्नस्यैकमुत्तरम्।'

अन्योन्यवाक्याधिक्योक्तिः स्पर्धयाधिबलं मतम्।

'त्वया विरहिता मया दृष्टा' इत्युत्तरम्॥ त्रिगतपदव्युत्पत्तिमाह—नटादीति। आदिना नटीप्रतिनटयोर्ग्रहणम्। इदं त्रिगतम्॥ छलमाह—प्रियाभैरिति। प्रियतुल्यैरित्यर्थः। छलना वञ्चना॥ जतुमयशरणोद्दीपनः जतुमयगृहदाहकः। अङ्गराजस्य कर्णस्य। कृष्णा द्रौपदी तस्याः केशोत्तरीययोराकर्षणे पटुः। स्वो भवावः। 'आवाम्' इति शेषः॥ वाक्केलिमाह—वाक्केलिरिति। द्वे वा तिस्रो वा प्रत्युक्तयस्ताभ्यः। समासप्रत्ययानामनित्यत्वादत्र डप्रत्ययाभावः। अनेकवाक्यस्यैकमुत्तरमिति वाक्केलिरित्याहुरित्यन्वयः॥ अधिबलमाह—अन्योन्येति। वाक्या-

---

1. कश्चिदिति। तथा चाह दशरूपककृत्—'श्रुतिसाम्यादनेकार्थयोजनं त्रिगतं त्विह। नटादित्रितयालापः पूर्वरङ्गे तदिष्यते॥' इति॥